

> Retouradres

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**DG Digitalisering &
Overheidsorganisatie**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Onze referentie
2025-0000287453

Uw referentie

Datum 18 april 2025
Betreft Beantwoording vragen schriftelijk overleg Vaste commissie
Binnenlandse Zaken inzake ambities Regeerakkoord
taakstelling Rijksoverheid

In reactie op de inbreng van de leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken in het verslag van het schriftelijke overleg over de ambities Regeerakkoord taakstelling Rijksoverheid (Kamerstuk 31490 nr. 359), stuur ik u hierbij de antwoorden op de vragen en opmerkingen van de fracties.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

J.J.M. Uitermark

Bijlage 1 Reactie van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ik dank de leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken voor hun inbreng en de door hen gestelde vragen. In het navolgende zal ik de vragen thematisch groeperen en zo veel mogelijk in elkaars samenhang beantwoorden.

A. Verdeling van de taakstelling

*De fracties van BBB, D66, CDA, SP, SGP en NSC hebben vragen gesteld over de totstandkoming en wijze van **verdeling van de taakstelling**, de termijn en monitoring hiervan.*

Zoals ik duidde in de brief die ik op 14 maart jl. aan uw Kamer heb gestuurd, stelt de taakstelling de verschillende ministeries voor een forse uitdaging. De taakstelling, oplopend tot €1 miljard in 2029, is een budgettaire taakstelling op de apparaatsbudgetten van de ministeries. Inmiddels is de taakstelling in de meerjarige reeksen per ministerie budgettair ingeboekt. Inzicht in de financiële verwerking hiervan wordt verschaft bij Voorjaarsnota in de suppletore begrotingen per ministerie. Hierin worden ook de financiële gevolgen van het amendement Bontenbal c.s. (36600-IV-32) verwerkt. Daarbij merk ik op dat er inmiddels diverse begrotingsrondes zijn geweest waarin mutaties op het apparaatsbudget hebben plaatsgevonden.

De apparaatsbudgetten zijn door de ingeboekte taakstelling ingeperkt en het is aan de ministeries om in de komende jaren de apparaatsuitgaven en de daarvoor beschikbare apparaatsbudgetten op elkaar te passen. Ministeries hebben hiervoor op hoofdlijnen een aantal handelingsperspectieven. Er kan dekking gevonden worden met andere middelen. Hierbij kan gedacht worden aan programmaged van andere begrotingsartikelen of aan ministerie brede efficiëntiemaatregelen waaraan de taakorganisaties ook bijdragen. Een andere wezenlijke maatregel is het beperken van externe inhuur, alsook het beperken van personele uitgaven, hetgeen een wezenlijke bijdrage kan leveren. Beiden zouden mogelijk gemaakt moeten worden door het verhogen van de productiviteit of door het maken van (beleids)keuzes over uit te voeren taken. Daarnaast zijn er besparingen mogelijk op de materiële apparaatsuitgaven, zoals bijvoorbeeld versoberen van de interne bedrijfsvoering, zoals facilitaire zaken (vergaderen, kantoorartikelen, etc.). .

Percentage van 22%

De leden van de SP-fractie vragen waar het percentage van 22% op gebaseerd is en op welke onderdelen binnen het ambtenarenapparaat het kabinet denkt te kunnen besparen, of het gebeuren dat bij een afdeling 1 op de 5 ambtenaren wordt ontslagen en hoe wordt voorkomen dat er onrust en onzekerheid ontstaat, met gevolgen voor uitvoering van beleid?

De leden van de CDA-fractie vragen waarom de 22% in de ogen van het kabinet realistisch is en vernemen graag een termijn over hoe de planning van deze operatie eruit ziet. Ook de leden van SP-fractie vragen naar het moment waarop de taakstelling klaar moet zijn.

Het percentage van 22% roept bij sommige fracties vragen op. Dit percentage vindt zijn oorsprong in het hoofdlijnenakkoord. Daarin werd de context geschetst van groei van het ambtenarenapparaat. Die groei was in de periode van 2018 tot 2022 circa 22%.

Vanuit deze context concludeerde het kabinet dat er ruimte zou moeten zijn voor een taakstelling van dat percentage. Met een taakstelling van 22% op de stand van de apparaatsbudgetten van de kerndepartementen op dat moment, in combinatie met een korting met het oog op beperken van externe inhuur, was de €1 miljard als besparing toe te delen.

Op de vraag van de NSC-fractie of er overwogen is om voorwaarden op te stellen voor de analyse van de groei van de departementen is het antwoord dan ook dat het kabinet dit niet heeft overwogen. De analyse van de groei bij departementen heeft geleid tot bepaling van de hoogte van de taakstelling (22% o.b.v. groei). Gegeven het feit dat gekozen is voor een budgettaire taakstelling, die departementaal is ingeboekt en het kabinet ruimte heeft geboden om keuzes te maken buiten de apparaatsuitgaven, dienen departementaal (beleids)keuzes te worden gemaakt voor invulling van de taakstelling.

Zoals eerder aangegeven heeft het kabinet voor het realiseren van de taakstelling ruimte gegeven om dekking te vinden met middelen buiten het apparaatsbudget. Omdat de taakstelling budgettair kan worden ingevuld spreken we niet over een formatieve taakstelling van 22%.

Het is bovendien ook niet zo dat iedere specifieke kostenpost 22%, zoals die van de Landsadvocaat, zou moeten worden gekort. De risico's die de SP-fractie voorziet met betrekking tot bijvoorbeeld het schrijven van wetten of de inlichtingenplicht van ministers en staatsecretarissen schat ik dan ook niet hoog in.

Realisatie en tijdelijk invulling taakstelling

Qua tijdelijk is de taakstelling tot en met 2029 stap voor stap ingeboekt en daarna structureel. Het in overeenstemming brengen van uitgaven en budget zal tot en met 2029 extra aandacht vragen. Daarbij merk ik op dat ontwikkelingen en politieke besluitvorming tussentijds tot wijzigingen kunnen leiden. In antwoord op de vraag van de SP-fractie kan ik daarom melden dat het realiseren en de planning van deze bezuiniging in dit licht gezien moet worden.

Door het hele palet aan mogelijkheden is het kabinet ervan overtuigd dat het realiseren van de taakstelling mogelijk moet zijn. Ontslaan van 1 op de 5 ambtenaren is dan ook nu niet aan de orde. Inzicht in de groei van functiefamilies en werksoort, de vraag van de NSC-fractie, had helpend kunnen zijn indien sturing op fte had plaatsgevonden. Echter, monitoring en sturing vindt plaats op de apparaatsbudgetten. Dit laat onverlet dat ik actief informatie hierover met ministeries wil delen zodat zij dit kunnen gebruiken bij het maken van keuzes. Waar de SP-fractie en de CDA-fractie inhaken op de 22%, stelt de D66-fractie vraagtekens bij de evenredige toedeling van de taakstelling.

De D66 fractieleden vragen waarom bij de uitwerking van het regeerprogramma is gekozen voor een gelijkmatige bezuiniging over alle kerndepartementen en of er ook andere verdeelsleutels voor de bezuinigingen over de ministeries zijn overwogen die recht doen aan de heterogeniteit van de organisaties.

Productiviteit

Gerelateerd aan de verdeling van de taakstelling wordt gevraagd naar inzicht in productiviteitsruimte per ministerie of onderzoek daarnaar en of er overwogen is om productiviteitsruimte als verdeelsleutel te hanteren.

De leden van D66 verwijzen in dit kader naar het onderzoek dat gepubliceerd is in MeJudice, waarin wordt gesteld dat de bezuinigingen wel degelijk te dekken zijn uit de productiviteitsruimte en vragen te reflecteren op de bevindingen.

Het artikel in MeJudice is geplaatst in januari dit jaar. Dat was nadat de taakstelling al was ingeboekt. Een soortgelijk onderzoek is eerder ook uitgevoerd. In oktober 2021 is een onderzoek verschenen *Kosten en prestaties kerndepartementen in kaart*. Inhoudelijk zullen belanghebbenden altijd kanttekeningen kunnen plaatsen bij hoe het onderzoek is uitgevoerd en welke aannames er aan ten grondslag liggen. Toch leveren deze onderzoeken een waardevol inzicht in de productiviteit en bieden ze daarmee een handvat om besparingsmogelijkheden te vinden. In die zin raad ik de ministeries zeker aan hier kennis van te nemen. Zelf heb ik eerder in antwoord op Kamervragen van de leden Van Dijk en Bontenbal (Kamervragen 2024-2025 nr. 154) aangegeven, te bezien hoe ik de beleidsdruk die op de beleidskernen ontstaat in kaart kan brengen en hoe die zich door de jaren heen heeft ontwikkeld. Zodra ik daar zicht op heb, zal ik u dat melden. Genoemde onderzoeken geven hiervoor goede handvatten.

De vraag van de leden van D66, waarom deze inzichten niet gebruikt zijn als verdeelsleutel, kan ik begrijpen vanuit een redenering dat het verstandig zou zijn om de besparingsmogelijkheden te benutten waar die zich kennelijk voor doen. Het kabinet heeft het hoofdlijnenakkoord gevolgd waarin een budgettaire taakstelling besloten ligt en deze budgettaire taakstelling van circa 1 miljard ingeboekt naar rato van de omvang van de apparaatsbudgetten van de betreffende kerndepartementen. In het licht van de hiervoor geschetste handelingsperspectieven is er voor ministeries ruimte om de taakstelling realistisch en verantwoord in te vullen. Ik vertrouw erop dat men dit met productiviteitsruimte zal doen waar dat mogelijk is. Ik zou dan ook niet willen spreken van een 'niet-doelmatige' verdeling. Waar de verdeling echt tot een grote onevenredigheid leidt, is het mogelijk om dit in de MCTR te bespreken. Hiermee zou ik het, in antwoord op de vraag van de SGP-fractie, overigens niet als slechts een 'inspanningsverplichting' willen kwalificeren. Ervaringen die in het verleden zijn opgedaan met taakstellingen wijzen uit dat een taakstelling disciplinerend werkt waardoor kosten beter in de hand gehouden worden. Daarvoor is ook enige vasthoudendheid nodig. Ik zie op dit moment daarom geen reden om op voorhand andere organisaties of domeinen uit te zonderen.

Monitoring

De NSC-fractie stelt enkele vragen met betrekking tot de monitoring van de taakstelling. Het kabinet heeft niet overwogen om een vorm van interne of externe monitoring in te stellen door middel van een regeringscommissaris of auditcommissie. Dit is het gevolg van de keuze voor een budgettaire taakstelling waarbij (beleids)keuzes per ministerie worden gemaakt waarbij over die keuzes zelf verantwoording dient te worden afgelegd. Indien sprake zou zijn geweest van een overkoepelende taakstelling aangaande de organisatie van het Rijk en de rijksbrede bedrijfsvoering, zou het logisch zijn als monitoring vanuit BZK

plaatsvindt vanuit de coördinerende rol op grond van het Coördinatiebesluit Organisatie, Bedrijfsvoering en Informatiesystemen Rijk¹.

Verder vragen de leden van de NSC-fractie naar de momenten en vorm van monitoring volgens het instellingsbesluit van de MCTR. Met de term periodiek wordt beoogd te verwijzen naar de rapportages beschreven in artikel 1, sub d. Op grond van de informatie uit die monitormomenten wordt in de MCTR gesproken over voortgang. Indien van toepassing wordt, zoals voor invulling van de motie Vijlbrief, gestructureerd informatie uitgevraagd en kan worden overwogen daar een vast sjabloon voor in te zetten.

Invulling van de afweging, zoals in art. 3 sub a, wordt bepaald in de MCTR op basis van periodieke monitoring, zoals hierboven beschreven. De MCTR heeft niet gespecificeerd wanneer aanvullende maatregelen moeten worden getroffen.

De wijze van verantwoording aan uw Kamer over de taakstellingsoperatie in de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk gebeurt in een aparte paragraaf taakstelling in hoofdstuk 4 over 'Organisatie rijksoverheid en bedrijfsvoering'. De verantwoording in de eigen begrotingen van de ministeries gebeurt conform de begrotingsvoorschriften zoals mijn collega van Financiën die stelt.

B. Kaders voor invulling van de taakstelling

*De leden van de fracties van VVD, D66 en CDA hebben vragen gesteld over welke **kaders** gelden voor het invullen van de taakstelling. De Kamerbrief van 14 maart jl. bevat de afgesproken kaders voor invulling van de taakstelling.*

Inhoudelijke kaders en integrale afweging

Een belangrijk kader voor de invulling van taakstelling is dat dit op een verantwoorde en realiseerbare wijze gebeurt. Het maken van keuzes hierin is onontbeerlijk. De te maken (beleids) keuzes als gevolg van deze budgettaire taakstelling worden per ministerie gedaan, omdat daar het beste zicht is op de mogelijkheden en de consequenties van keuzes. In reactie op hetgeen ik heb gezegd in het commissiedebat op 6 november jl. en vragen van de VVD, bepalen de ministers, in gesprek met uw Kamer, de kaders voor de inhoudelijke opgaven. Gerelateerd hieraan refereren de fracties van D66 en CDA aan de motie van het lid Vijlbrief c.s. (36 625, nr. 6), waarin de regering verzocht wordt strategisch te handelen bij het invullen van de taakstelling. De motie roept de regering tevens op om de Kamer hierover voor de Miljoenennota te informeren. De CDA-fractie vraagt in dat licht ook naar de integrale afweging die gemaakt zou moeten worden. Bij het invullen en realiseren van een taakstelling is een integrale afweging altijd van belang omdat er keuzes aan ten grondslag liggen. De Ministeriele Commissie Taakstelling Rijkdienst heeft, in antwoord op de vraag van de NSC-fractie, geen kader heeft opgesteld voor het inhoudelijk beoordelen van keuzes en de mate waarin de uitvoering wordt ontzien. Voor het maken van de integrale afweging verwijs ik naar de begrotingsmomenten gedurende het jaar. Op deze momenten maken ministers binnen hun ministerie, het kabinet en uw Kamer de integrale afweging over prioriteiten en daarmee ook over het realiseren van de taakstelling.

¹ wetten.nl - Regeling - Coördinatiebesluit organisatie, bedrijfsvoering en informatiesystemen rijksdienst - BWBR0029514

Om deze afweging goed te kunnen maken en invulling te geven aan de motie Vijlbrief c.s. breng ik de rode draden uit de aanpak van de ministeries in kaart en informeer ik uw Kamer voor de Miljoenennota.

Terugdringen externe inhuur

Een tweede kader is het terugdringen van de externe inhuur. De externe inhuur bij de rijksoverheid ligt al jaren boven de Roemer-norm en wil het kabinet terugdringen. Hierbij geldt eveneens dat het terugbrengen gebeurt met oog voor behoud van kennis binnen en voor de overheid. Eén van de mogelijkheden hiervoor is het verambtelijken van de externe inhuur. Dit is mogelijk daar het kabinet de ambitie uit het Hooflijnenakkoord over de omvang van de Rijksdienst heeft vertaald in een budgettaire taakstelling. Keuzes in de wijze van terugdringen van de externe inhuur zijn aan de ministeries. Het gevolg van deze verambtelijking kan echter wel een groei van het aantal fte tot gevolg hebben. Zoals toegezegd, stuur ik uw Kamer in april een brief met de aanpak voor het terugdringen van externe inhuur toe.

Digitalisering, efficiënt werken en ambtelijke top

Een derde kader betreft verdere digitalisering binnen de rijksoverheid in relatie tot efficiënter werken. In de brief van 14 maart gaat het kabinet nader in op kansen die het ziet in het besparen op de facilitering van topambtenaren en de verantwoorde inzet van artificial intelligence (AI).

De ontwikkelingen in de digitale wereld en vooral AI nemen een vlucht en bieden ook voor de rijksdienst kansen om efficiënter te werken. Gegeven de publieke taak van de overheid dient dit wel op een verantwoorde wijze te gebeuren. Hierop kom ik hieronder terug bij de beantwoording van specifieke vragen.

Verminderen (interne) regeldruk en administratieve lasten

Een vierde kader is de inzet van dit kabinet op het verminderen van regeldruk en administratieve lasten. Het kabinet heeft hiervoor geen normen gesteld, maar het regeerprogramma geeft wel nadrukkelijk de richting. Ministeries zijn zelf verantwoordelijk voor het doen van voorstellen en het verminderen van administratieve lasten in hun eigen (primaire) processen. Hierbij kan het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) om advies gevraagd worden.

Vanuit mijn eigen verantwoordelijkheid voor de rijksbrede bedrijfsvoering onderzoek ik de mogelijkheden tot het verminderen van regeldruk en overhead binnen dat domein. De inzet van AI en verminderen van regeldruk kunnen een bijdrage leveren aan het vergroten van de productiviteit en bieden mogelijkheden om de overhead bij de rijksoverheid te verkleinen. Over de aanpak op het gebied van productiviteit verwacht ik uw Kamer in het najaar te informeren.

Op de vraag van de leden van de D66-fractie over het optuigen van een "national productivity board" verwijs ik graag naar mijn brief van 4 april jl. waarin ik heb gewezen op het lopende onderzoek ter zake en heb aangegeven wanneer ik de Kamer concreet zal informeren over mijn zienswijze met betrekking tot de overheidssector. Hiermee geef ik invulling aan de motie van het lid Sneller.

C. Visie op de Rijksdienst en de coördinerende, beleids- en kaderstellende rol van BZK

Leden van de fracties van VVD, D66, NSC en CDA vragen naar de visie van het kabinet op de organisatie van de Rijksoverheid en mijn coördinerende rol als minister van BZK.

Zoals in het hoofdlijnenakkoord opgenomen werken we aan Goed bestuur. De Rijksoverheid staat ten dienste aan een rechtvaardige, weerbare, ondernemende en duurzame samenleving. Met deze missie van de Rijksoverheid als basis, werkt dit kabinet aan een toekomstbestendige Rijksoverheid en (interne) organisatie. Daarom zetten wij in op een Rijksoverheid die in haar beleid en uitvoering meer vanuit het belang van burgers en bedrijven opereert en waar beleid en uitvoering goed op elkaar aansluiten. Dit is hard nodig om het vertrouwen van de samenleving terug te winnen. Hiervoor is ontkokering en het werken over organisatiegrenzen heen essentieel. Door inzet van ons ambtelijk vakmanschap op de opgaven die het meest urgent zijn. Daarbij werken we opgabegericht en domein- en ministerie overstijgend samen.

Als minister van BZK heb ik, voor de inrichting en werking van de Rijksoverheid als organisatie de coördinerende, beleid- en kaderstellende rol. In die rol doe ik voorstellen om stappen te zetten richting de toekomstbestendige Rijksdienst op de verschillende beleidsterreinen voor de interne organisatie en bedrijfsvoering, zoals huisvesting, ICT, faciliteiten en personeels- en organisatiebeleid. Het faciliteren van kennis en kunde van de collega's door middel van leren en ontwikkelen, arbeidsvoorwaarden en het faciliteren door middel van ICT middelen en huisvesting, zodat zij aan de maatschappelijke opgaven kunnen werken is hierbij essentieel. Hierbij neem ik als minister, op basis van mijn coördinerende bevoegdheid, een initiërende rol en stuur ik op het realiseren van essentiële rijksbrede voorzieningen voor medewerkers.

Op de vraag van de NSC-fractie of de individuele invulling van de taakstelling door ministeries leidt tot versnippering (in plaats van een toekomstbestendige rijksdienst) kan ik dan ook antwoorden dat dat niet zo is. De afweging en (beleids)keuzes op basis van apparaatsuitgaven, die elk ministerie individueel maakt, heeft naar verwachting vooral tot effect dat er verschuiving plaatsvindt binnen de interne organisatie. Vanuit de reeds bestaande en de toekomstige rijksbrede dienstverlening wordt zowel bijgedragen aan het realiseren van de taakstelling als aan het bouwen van de toekomstbestendige rijksdienst.

Wanneer er keuzes gemaakt dienen te worden in investeringen zijn veiligheid en productiviteit belangrijke aspecten die in de besluitvorming meegewogen worden. Hoewel digitalisering en AI een steeds grotere invloed hebben en krijgen op de organisatie blijven medewerkers onmisbaar voor het realiseren van de opgaven. Vanuit de coördinerende, beleid- en kaderstellende rol van de overheidsorganisatie draag ik ook de verantwoordelijkheid als Rijkswerkgever.

D. Vakmanschap en kennis

De fractieleden van BBB vragen naar het behoud van kennis en vakmanschap binnen de rijksoverheid bij het verminderen van externe inhuur. In het licht van de visie op de Rijksoverheid en de huidige arbeidsmarkt ga ik breder op dit onderwerp in.

Om als kabinet maatschappelijke opgaven te realiseren is behoud van kennis van groot belang. Het behoud hiervan staat onder druk als gevolg van de voorziene uitstroom door pensioen en een krappe arbeidsmarkt. Veel organisatieonderdelen en uitvoeringsorganisaties van de rijksoverheid lopen momenteel tegen de grenzen aan van wat zij kunnen uitvoeren en kampen met personele tekorten. Dit is een situatie die naar verwachting de komende jaren – in verband met voorziene pensioneringsuitstroom en krapte op de arbeidsmarkt – niet beter wordt. Gezien de opgaven, de taakstelling en het te verwachte natuurlijk verloop van personeel de komende jaren geldt voornamelijk geen rijksbrede vacaturestop. Elk ministerie beoordeelt kritisch of het extern openstellen van vacatures nodig is. Daarbij komt dat natuurlijk verloop niet automatisch op de wenselijke plekken in de organisatie plaatsvindt. Interne of interdepartementale vacaturevervulling geniet de voorkeur. Door meer opgavegericht te werken groeit de noodzaak en daarmee ook de kansen dat medewerkers vanuit verschillende hoeken samen aan één opgave te werken. Op die manier behouden we expertise en kennis voor de overheid. Dit vraagt er ook om dat de organisatie een lerende organisatie blijft en ingezet blijft worden op opleiding en doorontwikkeling van de organisatie. Gezien de ontwikkelingen in de samenleving en onze doelstelling om een diverse en inclusieve organisatie te zijn, is het daarbij zaak dat wij kennis van buiten naar binnen de overheid blijven halen. Daarom blijft de inzet van het kabinet om, ook in tijden van taakstelling, een aantrekkelijk werkgever te zijn en blijven.

E. Effect op uitvoeringsorganisaties

De kwaliteit van publieke dienstverlening die door uitvoeringsorganisaties aan burgers en organisaties wordt geleverd draagt in belangrijke mate bij aan het vertrouwen van burgers in de overheid. Ik begrijp dan ook goed dat de fracties van GL/PvdA, VVD, D66, BBB, CDA en SP vragen naar de effecten van de taakstelling op de uitvoeringsorganisaties. Zowel in het regeerprogramma als bij moties van o.a. de leden Chakor en Sneller (36600-VII-19) wordt opgeroepen de uitvoeringsorganisaties zoveel mogelijk te ontzien, teneinde de dienstverlening op pijl te houden. Het is aan de afzonderlijke ministers om, na een zeer zorgvuldige afweging, te besluiten of, en in welke mate, ook publieke uitvoeringsorganisaties belast worden met een beperkt deel van de taakstelling. Het is aan de ministeries om zelf te bepalen op welke wijze dit verantwoord kan. Vanuit het regeerprogramma hoort daar wat mij betreft in ieder geval bij dat er gesneden wordt in de regel- en beleidsdruk. Het succesvol snijden in 'beleid' - en met name het verminderen van regeldruk en administratieve lasten – geeft ruimte bij de uitvoeringsorganisaties om daarmee zowel een beperkt deel van de rijksbrede taakstelling te dragen als ook de dienstverlening te waarborgen en waar mogelijk te verbeteren. Het is aan de verschillende ministers om hierin een goede afweging te maken en om hierover verantwoording af te leggen aan uw Kamer.

De verschillende ministers zijn immers primair politiek verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van hun ministerie én politiek verantwoordelijk voor het functioneren van onder hun ministerie vallende uitvoeringsorganisaties. In antwoord op de vraag van de GL/PvdA-fractie aangaande de motie Chakor/Sneller (36600-VII-19) is het zo dat het de verantwoordelijkheid van de ministeries en hun uitvoeringsorganisaties is om de externe inhuur terug te dringen. Ik kan en wil daar niet in treden, omdat ministeries en hun uitvoeringsorganisaties zelf het beste kunnen beoordelen of in bepaalde, specifieke, gevallen externe inhuur nodig is voor de taakuitvoering en maatschappelijke dienstverlening of dat deze kan worden vervangen door eigen medewerkers.

Naast publieke dienstverlening is er ook interne dienstverlening naar de medewerkers op onder andere personeel en organisatie, ICT en facilitair. Vanuit mijn coördinerende rol zie ik welke mogelijkheden er zijn om besparingen te realiseren op deze interne dienstverlening.

Hieronder ga ik in op enkele specifieke vragen die zijn gesteld.

Specifieke vragen NSC

Ministeriele Commissie Taakstelling Rijksdienst

Vraag:

Kan de minister toelichten wat in het instellingsbesluit wordt bedoeld met de verwijzing in artikel 3, sub f?

Antwoord:

Dit is een terechte vraag. Helaas staat er een omissie in het instellingsbesluit. De verwijzing had moeten luiden: "Te bepalen hoe afstemming met onder 'e' genoemde gremia wordt vormgegeven.". Deze omissie zal aangepast worden.

Specifieke vragen D66

Artificial Intelligence (AI)

Vraag:

De leden vragen haar hoe deze signalen zich verhouden tot het voornemen van de minister. Ook vragen ze welke concrete stappen de minister heeft genomen en gaat nemen om ambtelijk gebruik van AI ten behoeve van productiviteit te bevorderen. Zij constateren tevens geen Kamerbrief te hebben ontvangen het afgelopen kwartaal over de uitvoering van de motie-Van der Werf (26643-1167) ondanks de aankondiging in onderliggende brief. Graag horen zij van de minister een indicatie van de eerste resultaten evenals wanneer zij de Kamerbrief kunnen verwachten

Antwoord:

Het vraagstuk rondom het verhogen van de arbeidsproductiviteit heeft onze nadrukkelijke aandacht. Dit maakt ook onderdeel uit van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS), die door de staatssecretaris van Koninkrijksrelaties en Digitalisering wordt vormgegeven en later dit voorjaar verschijnt. Op de motie van Van der Werf zal in de verzamelbrief digitalisering van het eerste kwartaal van dit jaar worden ingegaan; deze wordt nog in april door de staatssecretaris van Koninkrijksrelaties en Digitalisering met uw Kamer gedeeld.

Op dit moment werkt het kabinet al aan het versterken van een aantal gerichte use cases die bijdragen aan het verminderen van werkdruk. Voorbeelden hiervan zijn AI-chatbots die interne overheidsinformatie gemakkelijker vindbaar maken, AI-toepassingen die worden ingezet voor metadata-extractie, of AI-toepassingen die als ondersteuning dienen bij bezwaarschrift- of Woo-procedures.

ABD

Vraag:

Tot slot vragen zij wat de maatregel om 500 tot 1250 topambtenaren niet langer onder de ABD te laten vallen budgettair oplevert in het kader van haar taakstelling van een besparing van 22%.

Antwoord:

Bij de maatregel om de schalen 15 (deels) niet meer onder de ABD te laten vallen wordt dienstverlening (werving, ondersteuning bij de selectie en loopbaanbegeleiding) voor deze functies decentraal belegd bij de departementen. De functies zelf maken al onderdeel uit van de formatie van de afzonderlijke departementen. Naar verwachting zal deze maatregel geen grote invloed hebben op de budgettaire taakstelling Rijksoverheid omdat het hier een verplaatsing van taken en verantwoordelijkheden betreft.

Specifieke vragen BBB

Inzet digitalisering en AI

Vraag:

In hoeverre wordt bij deze digitaliseringsplannen rekening gehouden met de menselijke maat?

Antwoord:

Ik onderschrijf het belang van het borgen van de menselijke maat bij digitaliseringsopgaven van de overheid, en meer recent ook bij de inzet van AI. Innovatie moet nooit een doel op zich zijn, maar bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Zo wordt in de NDS ingegaan op het belang van goede overheidsdienstverlening en de rol die digitalisering hierin kan spelen.

Bij de inzet van technologie zoals AI dient de overheid te werken vanuit dienstbaarheid, legitimiteit en andere publieke waarden. Daarbij dient de overheid nadrukkelijk oog te houden voor de menselijke maat die daarbij onder druk zou kunnen komen te staan. Zo bestaat er specifiek voor algoritmes en AI het Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes (IAMA), dat door BZK is ontwikkeld om voorafgaand aan of tijdens de inzet van AI rekening te houden met de belangen van betrokkenen. In het door BZK ontwikkelde algoritmekader zijn meerdere van dit soort ethische instrumenten opgenomen, die bijdragen aan de verantwoorde en mensgerichte inzet van AI.

Rijkswerkgelegenheid in de regio's

Vraag:

In hoeverre hebben de bezuinigingen een impact op de aanwezigheid en beschikbaarheid van Rijksdiensten in minder stedelijke gebieden en welke maatregelen worden genomen om te voorkomen dat bepaalde regio's onevenredig hard worden geraakt?

Antwoord:

Samen met regionale partners zet ik in op het verbeteren van de kwaliteit van het wonen, werken en leven in de regio, zoals toegelicht in mijn brieven van 25 oktober en 20 december 2024². Onderdeel hiervan is het toewerken naar een betere spreiding van rijksdiensten over het land, in het belang van de Rijksoverheid en tegelijkertijd in het belang van heel Nederland. Een betere spreiding komt een duurzame samenwerkingsrelatie tussen Rijksoverheid en regio ten goede. In de ministerraad van 25 oktober 2024 is afgesproken dat alle ministers er zelf voor verantwoordelijk zijn om de taakstelling op zo'n wijze in te vullen dat de spreiding van hun organisatie verbetert. Toch kunnen er altijd gevallen zijn van politieke keuzes, organisatieontwikkelingen of anderszins met impact op een regio. De samenleving verandert immers voortdurend en de Rijksoverheid moet zich aanpassen aan ontwikkelingen. Rijksdiensten groeien en krimpen, worden opgericht, opgeheven of verplaatst. Bij het invulling geven aan mijn coördinerende rol voor de regio, en specifiek mijn adviserende rol bij locatiekeuzes voor rijksdiensten, zal ik met een brede blik kijken naar regio's waar de kwaliteit van het wonen, werken en leven achterblijft, om daar gezamenlijk met regionale partners en met gerichte maatregelen in te zetten op verbetering.

² Kamerstuk 31 490, nr. 347 en Kamerstuk 29 697, nr. 158